

Spectaculaire stranding van verse wijde-mantelschelpen *Aequipecten opercularis* (L., 1758) te Bray-Dunes op 21 januari 1995

M.-Th. Vanhaelen

21 januari 1995. Vóór de aanvang van elke strandtocht moet er gewikt en gewogen worden om een traject met gunstige perspectieven uit te stippelen. Na de zware zuidwesterstormen op 19 en 20 januari zou het nu wel erg interessant kunnen zijn bij de Westhoek, De Panne en richting Bray-Dunes. Temeer daar ik er het vorig weekend reeds veel levende mollusken vond, o.a. *Abra alba* (1000-den), *Mya truncata* (3), *Macrura corallina* (50-tal), *Spisula subtruncata* (100-den), *Spisula solida* (enkele tientallen), *Donax vittatus* (enkele), *Cerastoderma edule* (1), *Nassarius reticulatus* (4). Marc voert me tot Le Péroquet. Een oneindig lijkende brede, dikke vloedlijn vol vers materiaal strekt zich uit in beide richtingen, zover je maar kan zien. Het is zeer lang geleden dat ik nog zo een prachtige vloedlijnafzetting kon bewonderen.

Na een vijftigtal meter zoeken, valt mijn oog op een gapend, vers wijde-mantelschelpje *Aequipecten opercularis* van ± 3 cm met dood dier. Een vijftig meter zuidelijker ... ligt er wéér één. Dus trek ik richting Bray-Dunes, 1,5 km in het spoor van de vloed. Met regelmatige tussenpozen spring ik verrast op : nóg een verse wijde mantel ! Zo gaat het maar door. Ik keer terug, steeds speurend om geen enkel exemplaar te missen. Eens op Belgisch grondgebied worden de vondsten schaars : amper nog 3 doubletten over 1,5 km.

Als Marc het zakje vol wijde mantels ziet, deelt hij mijn

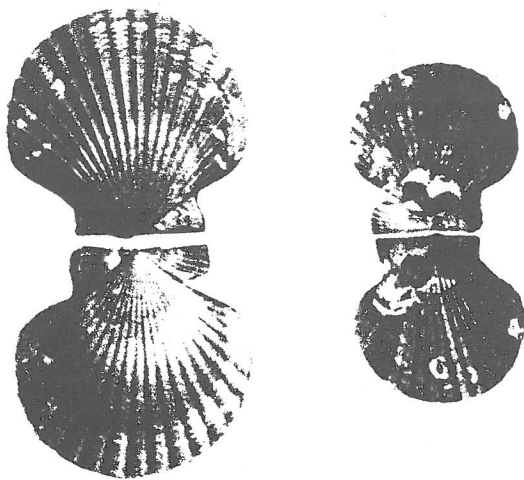

Fig. 1 *Chlamys opercularis* (Naar Tebble N., 1976)

enthousiasme en stelt voor tot Bray-Dunes-dijk te rijden en zuidwaarts de vloedlijn over de ganse dijk lengte verder af te zoeken, dit is ongeveer 2 km. En ja, de stranding deed zich voor tot net voorbij de dijk, richting Zuydcôte.

Na thuiskomst kan ik volgende balans opmaken :

- De Panne, Westhoek $\pm$ 1,5 km : 3 verse doubletten, waarvan 1 met dood dier
- Bray-Dunes, Péroquet 1,5 km : $\pm$ 34 verse doubletten, veel met dood dier.
- Bray-Dunes, dijk, $\pm$ 2 km : 51 verse doubletten, waarvan 3 levende, de andere vers, dood of met vleesresten en 3 verse bolle kleppen.

Eén dag later controleren we de resten van de stranding : te Malo-les-Bains, Leffrinckhoucke en Zuydcôte zijn er geen wijde mantels te vinden. In Bray-Dunes, vóór de dijk en de Péroquet, liggen nog 16 verse *Aequipecten opercularis*, doch in een afzetting dicht naar de zee toe en alle met vleesresten.

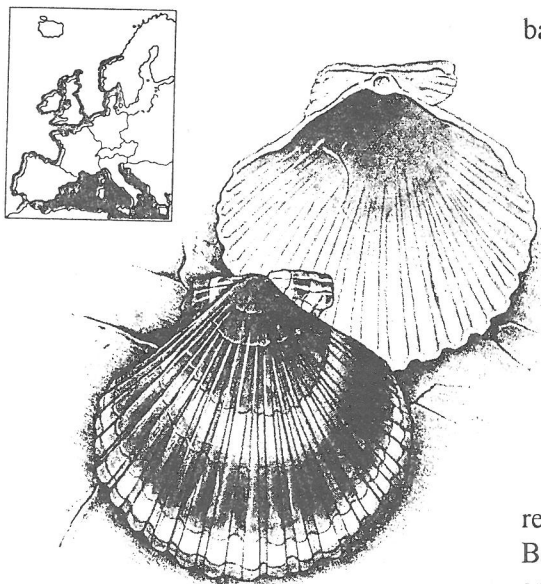

Fig. 2. *Chlamys opercularis*. fotocompositie : Bourgogne Campo, Dijon. (uit 'Coquillages' ed. Gründ, 1991)

De afmetingen :

het grootste doublet meet 3,9 cm op 3,6 cm. Het kleinste is 2 cm op 2 cm. Het merendeel van de wijde mantels meet $\pm$ 3 cm.

Kleurvariaties en patronen :

een moeilijke klus ! De verscheidenheid in kleur en tekening beschrijven is bijna onmogelijk, zoals iedere Pecten-liefhebber wel weet. Toch een kleine poging, alleen met betrekking tot deze actuele stranding.

a) Kleuren :

roodbruin, bruinrood, kastanjebruin, roestbruin, rozebruin, roze, oud roze, oranjerood, oranje, okergeel, citroengeel, paars, lila,...

b) Patronen :Lineata :

wit met bruingele streep op elke rib : 2 ex.
wit met bruinrode streep op elke rib : 5 ex.
wit met hevig paarse streep op elke rib : 1 ex.
bruinroze met rode streep op elke rib : 2 ex.

Met stralenbundels :

3 ribben roodbruin/1rib geel/ enz. : enkele
3 ribben rood+wit/ 1rib geel/ enz. : enkele
3 ribben rood+wit/1rib wit/ enz. : enkele

Eénkleurig :

1 okergeel doublet

Met concentrische band (fig. 2) :

oranjeachtig met rode band : 1 ex.

gevlamd bij de top :

geel met witte en rode vlekjes : 1 ex.
paars met witte vlekken : 1 ex.
oranje met witte en paarse vlekjes : 1 ex.
roze met witte vlekjes : enkele
roodbruin met witte en/of donkerrode vlekjes : enkele
roodbruin met witte, donkerrode en gele vlekjes : 1 ex.

Spikkels bij de top :

roodbruin met fijne witte spikkels : 2 ex.

Volledig gevlamd :

licht- tot donkerbruin met witte en/of donkerrode vlekjes : talrijk

De levenden :

Van de 3 levende mantelschelpen van 25 januari 1995 trokken de grootste 2 (3,9 cm op 3,6 cm en 3,2 cm op 3cm) hun kleppen dicht bij onderdompeling in

het spoelwater, doch de kleinste, 2,1 cm x 2,1 cm, was zeer 'levendig' en 'klapperde' nog enkele uren lustig voort.

Op 29 januari 1995 vond ik nog 1 levend exemplaar te Bray-Dunes.

Op 30 januari 1995 spoelden te Koksijde tegen het strandhoofd van Ster der Zee nog eens 4 levende wijde mantels aan, alle 4 waren 'klapperend levend'; ze maten 3,4 cm x 3,2 cm; 3,3 cm x 3,1 cm; 3,2 cm x 3,1 cm en 3,1 cm x 3,1 cm.

Reeds heel wat later, op 18 mei 1995, lag er te Koksijde tegen het strandhoofd Ster der Zee weer 1 levende wijde mantel, bijna volledig bezet met levende pokken. Deze 'sprong' in een bakje zeewater, waarin ik ook een levende *Natica catena* had geplaatst. Het mantelschelpje leefde nog een ganse dag.

Bezetting :

Op een 20-tal wijde mantels zaten nog wat resten van byssusdraden. De meeste exemplaren waren bezet met muiltjes, *Crepidula fornicata* (fig. 3) en/of gekartelde zeepokken, *Balanus crenatus* en/of sterrepokken, *Elminius modestus* ook *Electra pilosa*; de fijne vliescelpoliep werd op verscheidene doubletten aangetroffen. Op de muiltjes en pokken zie je zeer duidelijk de ribstructuren van de mantelschelpen.

Voorlopers van de grote stranding :

10-12-94	KOK	1	doublet, vers, met vleesresten
05-01-95	KOK	1	doublet, met bevroren dier en byssusdraden
15-01-95	DP	1	doublet, met bevroren dier

Nakomers :

29-01-95	BD	1	levende
	DP	3	verse, losse kleppen
30-01-95	KOK	4	levenden + 2 verse kleppen
04-02-95	DP	1	vers doublet, leeg
05-02-95	KOK	1	vers doublet, leeg
11-02-95	BD	2	verse, losse kleppen
	DP	2	verse, losse kleppen
12-02-95	DP	1	verse klep
10-03-95	KOK	1	verse klep
18-03-95	KOK	1	levende

Alle verse strandingen van *A. opercularis* vanaf 1991 deden zich telkens voor in de periode oktober-maart, vooral bij vriesweer en na hevige winterstormen. De omvangrijkste vondsten, ook uit de visserij werden steeds gemeld in december en januari. (Vanhaelen, 1992, Kerckhof, 1992, Severijns, 1992).

Over de herkomst en verspreiding van de soort, vooral met betrekking tot deze actuele stranding, zullen we trachten nog meer informatie in te winnen.

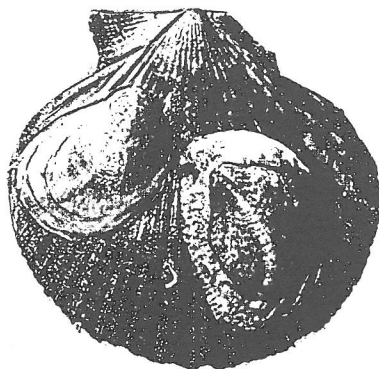

Fig. 3. *Chlamys opercularis*. (Naar A. Buhtz (foto), Uit 'Europese kusten', uitg. Bruna, 1987

Alle waarnemingen van verse *Aequipecten opercularis* in dezelfde periode worden in dank aanvaard om te bundelen en toe te voegen aan een volgend artikelje.

Literatuur

- Kerckhof, R., 1992. Opmerkingen over *Aequipecten opercularis* en *Chlamys varia* langs de Belgische kust. De Strandvlo 12(2) : 58-60.
- Severijns, N., 1992. De wijde mantel, *Aequipecten opercularis* (L., 1758) vers te St.-Idesbaldus. De Strandvlo 12(4) : 125-126.
- Vanhaelen, M.-Th., 1992. De wijde mantel, *Aequipecten opercularis* (Linnaeus, 1758) vers op het strand aan de Belgische Westkust. De Strandvlo 12(1) : 5-7.

**Lindegaarde 3
1830 Machelen**